

AMBRÒS DE MILÀ, *Els sacraments*

Llibre quart

I. *El poble sacerdotal de Crist*

1. En l'Antic Testament, els sacerdots solien entrar sovint al primer tabernacle; el gran sacerdot entrava en el segon tabernacle un cop l'any. És precisament això el que l'apòstol Pau explica als hebreus en recordar la professió de l'Antic Testament. Hi havia, en el segon tabernacle, el manà, hi havia també la vara d'Aaron que s'assecà i, després, tornà a florir, i l'altar dels perfums.

2. Cap on apunta tot això? A fer que entenguem què és el tabernacle en el qual us ha introduït el bisbe, en el qual, un cop l'any, el summe sacerdot solia entrar, és a dir, al baptisteri on la vara d'Aaron florí. Abans era seca, després refluí. També tu eres sec i començares a refluir en el corrent de la font. Eres sec pels pecats, eres sec pels errors i pels delictes, però has començat ja a donar fruit *plantat vora els corrents de les aigües* (Sl 1,3).

3. Però potser podries dir: «Quin interès té per al poble que la vara sacerdotal estigués seca i refluís?» Qui és el poble mateix sinó un poble sacerdotal? A qui fou dit: *Però vosaltres sou un poble escollit, un reialme sacerdotal, una nació sagrada* (1Pe 2,9), com diu l'apòstol Pere? Cadascú és ungit per al sacerdoci, és ungit per a la reialesa, però és una reialesa espiritual i un sacerdoci espiritual.

4. En el segon tabernacle, hi ha també l'altar dels perfums. L'altar dels perfums és el que acostumava a donar una bona aroma. Així també vosaltres ja sou la bona olor de Crist, ja no hi ha en vosaltres cap mena de delicte, cap olor d'error greu.

II. *Cap a l'altar*

5. Després ve que vosaltres us apropau a l'altar. Heu començat a avançar, els àngels us han esguardat, us han vist a vosaltres quan avançàveu i aquella condició humana que abans era bruta per la fosca immundícia dels pecats, ells la veieren resplendir de sobte. Per això digueren: *Qui és aquesta que puja blanquejada del desert?* (Ct 8,5). Se n'admiren, doncs, també els àngels. Vols saber en quin grau s'admiren? Escolta l'apòstol Pere quan diu que, a nosaltres, ens ha estat donat allò que *els mateixos àngels desitgen de contemplar* (1Pe 1,12). Escolta novament: *Cap ull no ha vist mai, diu, ni cap orella ha sentit això que Déu té preparat per als qui l'estimen* (1Co 2,9).

6. Reconeix, a més, el que has rebut. El sant profeta David veié aquesta gràcia en figura, i la desitjà. Vols saber quant la va desitjar? Escolta'l quan novament diu: *Aspergiu-me amb l'hisop, que quedi pur; renteu-me i seré més blanc que la neu* (Sl 50,9). Per què? Perquè la neu, encara que sigui blanca, és ràpidament ennegrida i es contamina per qualsevol brutícia; aquesta gràcia que tu has rebut, si conserves el que has rebut, serà duradora i perpètua.

7. Venies, doncs, ple de desigs, ja que havies vist tanta gràcia; venies cap a l'altar ple de desigs, per tal de rebre el sagrament. Diu la teva ànima: *I entraré a l'altar del meu Déu, el Déu que alegra la meva joventut* (Sl 42,4). Tu renunciaries a la vellesa dels pecats, reberes la joventut de la gràcia. Això és el que et donaren els sacraments celestials. Finalment, escolta encara David quan diu: *Es renovellarà com l'àguila la teva joventut* (Sl 103,5). Començares a ser la bona àguila que s'adreça vers el cel i menysté les coses terrenals. Les àguiles bones estan entorn de l'altar, car *on hi ha un cos, s'hi apleguen les àguiles* (Mt 24,28). L'altar representa la forma del cos, i el cos de Crist és sobre l'altar. Les àguiles sou vosaltres, renovellades per la purificació del pecat.

III. El pa i el vi, sagraments

8. Arribares a l'altar, observares els sagraments col·locats sobre l'altar i, sens dubte, t'omplires d'admiració davant la mateixa creatura; és, però, una creatura normal i ben coneguda.

9. Potser algú haurà dit: «Déu concedí una gràcia molt gran als jueus: féu ploure per a ells manà del cel. Què més ha donat als seus fidels, què més ha concedit a aquells als quals més prometé?»

10. Escolta el que dic: els misteris dels cristians són anteriors als dels jueus, i els sagraments dels cristians són més divins que els dels jueus. Com? Escolta. Quan començaren a existir els jueus? A partir de Judà, certament, el besnét d'Abraham, o, si vols també entendre-ho d'aquesta altra manera, després de la Llei, és a dir, quan meresqueren de rebre el «dret de Déu». Per tant, pel besnét d'Abraham foren anomenats jueus en temps del sant Moisès. Aleshores, Déu féu ploure manà del cel per als jueus que murmuraven; però, per a tu, la figura d'aquest sagrament fou anterior, del temps d'Abraham, quan ell reuní tres-cents divuit servents, anà a perseguir els seus enemics i alliberà el seu nebot de la captivitat. Quan ell retornava victoriós, el sacerdot Melquisedec li sortí a l'encontre i oferí el pa i el vi. Qui tenia el pa i el vi? Abraham no els tenia pas. Doncs qui els tenia? Melquisedec. Així ell és l'autor dels sagraments. Qui és Melquisedec, que significa *rei de justícia, rei de pau*? (He 7,2) Qui és aquest rei de justícia? Per ventura un home qualsevol pot ser rei de justícia? Qui és, doncs, el rei de justícia sinó la justícia de Déu? Qui és la pau de Déu, la saviesa de Déu? Aquell qui pogué dir: *Us dono la meva pau, us deixo la meva pau* (Jn 14,27).

11. Comprèn, doncs, en primer lloc, que aquests sagraments que reps són més antics que no ho puguin ser els sagraments que els jueus pretenen de tenir, i que el poble cristià ha tingut origen abans que es formés el poble jueu. Nosaltres, però, per la predestinació; ell, pel nom.

12. Melquisedec, doncs, oferí pa i vi. Qui és Melquisedec? *Sense pare*, diu l'Escriptura, *sense mare, sense genealogia, sense començament* ni terme de la seva vida (He 7,3). Això conté l'Epístola als Hebreus. *Sense pare*, diu, i *sense mare*. A més: *semblant al Fill de Déu*. El Fill de Déu nasqué *sense mare* per generació celestial, perquè nasqué només de Déu pare. I, novament, nasqué *sense pare* quan nasqué d'una verge, car no fou generat per un semen d'home, sinó per l'Esperit Sant i la Verge Maria, engendrat en un si virginal. Semblant en tot al Fill de Déu, Melquisedec era també sacerdot, ja que també Crist és sacerdot, a qui es diu: *Tu ets sacerdot per sempre segons l'ordre de Melquisedec* (Sl 109,4; He 7,17).

IV. L'autor dels sagraments és Jesucrist

13. Qui és, doncs, l'autor dels sagraments sinó el Senyor Jesús? Del cel vingueren aquests sagraments, car tot designi ve del cel. Però és realment un miracle gran i diví que Déu fes ploure manà del cel per al poble i que el poble mengés sense treballar.

14. Potser tu dius: «És el meu pa ordinari». Ara bé, aquest pa és pa abans de les paraules sacramentals; quan arriba la consagració del pa, esdevé carn de Crist. Demostrem, doncs, com és possible que el que és pa sigui el cos de Crist. En efecte, amb quines paraules es fa la consagració i de qui són les paraules? Del Senyor Jesús. De fet, totes les altres coses que es diuen abans són dites pel sacerdot: la lloança a Déu, l'oració, la pregària pel poble, pels reis, per tots els altres. Quan s'arriba a produir el venerable sagrament, el sacerdot ja no utilitza les seves paraules, sinó que fa servir les paraules de Crist. Per tant, és la paraula de Crist la que produeix aquest sagrament.

15. Quina és la paraula de Crist? Doncs aquella per la qual tot ha estat fet. El Senyor ho manà i el ceu fou fet. El Senyor ho manà i la terra fou feta. El Senyor ho manà i les mars foren fetes. El Senyor ho manà i tota creatura fou engendrada. Vet aquí, doncs, si n'és, d'eficaç, la paraula de

Crist! Si tant de poder hi ha en la paraula del Senyor Jesús que començaren a existir les coses que no eren, quant més eficaç no serà per a fer que siguin les coses que existien i que es canviïn en una altra! El cel no existia, la mar no existia, però escolta David quan diu: *Ell va dir una paraula i tot fou fet, va donar una ordre, i tot va existir* (Sl 32,9; 148,5).

16. Així, per contestar-te, abans de la consagració no hi era el cos de Crist, però et dic que, després de la consagració, el cos de Crist, ja hi és. Ell ho digué i fou fet; ell ho manà i fou creat. Tu mateix existies, però eres una creatura vella; un cop fores consagrat, començares a ser una creatura nova. Vols saber en quin grau ets una creatura nova? *Aquells, diu, qui viuen en Crist són una creació nova* (2Co 5,17).

17. Escolta, doncs, com la paraula de Crist acostuma a canviar tota creatura i com canvia, quan vol, les lleis de la naturalesa. «Com?», preguntes. Escolta, i abans que res prenguem l'exemple del seu naixement. És un fet comú que un home no és engendrat més que per un home i una dona, i per la relació conjugal. Ara bé, com que el Senyor ho volgué, com que escollí aquest sagrament, Crist nasqué de l'Esperit Sant i d'una verge, és a dir, mitjancer entre Déu i els homes, l'home Jesucrist (1Tm 2,5). Veus, per tant, que, contra les lleis i l'ordre de la naturalesa, un home ha nascut d'una verge.

18. Escolta un altre exemple. El poble jueu era perseguit pels egipcis i tenia el camí barrat per la mar. Moisès, per ordre divina, tocà les aigües amb la seva vara i l'onada s'obri; cert és que no ho féu d'acord amb l'habitud de la seva naturalesa, sinó segons la gràcia de l'ordre celestial. Escolta'n un altre. El poble tenia set; arribà a una font. La font era amargant; el sant Moisès ficà la vara en la font, i la font que era amargant esdevingué dolça, és a dir, canvià l'habitud de la seva naturalesa, acceptà la dolçor de la gràcia? Escolta també un quart exemple. Havia caigut el ferro de la destrat dins les aigües; com que era ferro, s'enfonsà segons la seva habitud. Eliseu hi envià el mànec; tot seguit el ferro pujà i flotà sobres les aigües, certament contra l'habitud del ferro, car és un material més pesat que l'element de les aigües.

19. Així, doncs, de tots aquests exemples, no entens quina força tan gran té la paraula celestial? Si la paraula celestial ha actuat en una font terrenal, si ha actuat en altres coses, no actua en els sagraments celestials? Saps, doncs, que del pa es fa el cos de Crist. I què dir del vi amb aigua? Es posa en el calze, però es converteix en sang per la consagració celestial.

20. Però potser dius: «No veig l'aparença de sang.» Però n'és el símbol, car, així com assumires el símbol de la mort, així també veus el símbol de la preciosa sang, per tal que no hi hagi cap horror per la sang i, malgrat tot, el preu de la redempció produeixi el seu efecte. Saps, doncs, que el que reps és el cos de Crist.

V. *L'eucaristia. La força de les paraules sacramentals*

21. Vols saber fins a quin punt es consagra per mitjà de les paraules celestials? Escolta quines són les paraules. Diu el sacerdot: Concediu-nos que aquesta ofrena sigui acceptada, espiritual, agradable, perquè és figura del cos i de la sang del nostre Senyor Jesucrist. El qual, la vetlla de la seva passió, prengué el pa amb els seves santes mans, alçà els ulls cap al cel, vers vós, Pare sant, Déu totpoderós i etern, el beneí després de dir l'acció de gràcies, el partí i, un cop partit, el lliurà als apòstols i als seus deixebles tot dient: *Preneu i mengeu-ne tots, car això és el meu cos que serà partit per a molts*» (Mt 26,26). Para-hi esment.

22. «Semblantment, prengué també el calze havent sopat, la vigília de la seva passió, alçà els ulls al cel, vers vós, Pare sant, Déu totpoderós i etern, el beneí després de dir l'acció de gràcies, el lliurà als apòstols i als seus deixebles tot dient: *Preneu i beveu-ne tots, car això és la meva sang.*» Mira, totes aquestes paraules són de l'evangelista fins a «*preneu el cos o la sang*»; després, les

paraules són de Crist: *Preneu i beveu-ne tots, car això és la meva sang* (Mt 26,27-28; Mc 14,23-24; Lc 22,19-20).

23. I remarca cada detall. «El qual», diu, «la vigília de la seva passió, prengué el pa amb les seves santes mans.» Abans de la consagració, és pa; però, quan les paraules de Crist sobrevenen, és el cos de Crist. Després escolta el que diu: *Preneu i mengeu-ne tots, car això és el meu cos*. I, abans de les paraules de Crist, el calze és ple de vi i d'aigua; quan les paraules de Crist han actuat, s'hi esdevé la conversió en la sang que ha redimit el poble. Observeu, doncs, de quantes maneres la paraula de Crist és capaç de transformar-ho tot. A més, el mateix Senyor Jesús ens ha testificat que rebem el seu cos i la seva sang. Que potser hem de dubtar de la seva paraula i del seu testimoni?

24. Torna ara amb mi al tema de la meva exposició. Certament és un fet gran i digne de respecte que el manà plugués del cel per als jueus. Però reflexiona. Què és més gran: el manà del cel o el cos de Crist? El cos de Crist, sens dubte, que és el creador del cel. Després, qui menjà manà morí; qui hagi menjat aquest cos obtindrà la remissió dels pecats i *viurà eternament* (Jn 6,51 i 58).

25. Per tant, no en va dius «Amén», reconeixent ja en el teu esperit que reps el cos de Crist. Quan tu, doncs, t'apropes, el sacerdot et diu: «El cos de Crist», i tu dius «Amén», val a dir, «és veritat». El que la llengua confessa, que l'esperit ho conservi. Però sàpigues: aquest és el sagrament que molt abans havia estat anunciat en figura.

VI. *L'eucaristia, remissió dels pecats*

26. Coneix, tot seguit, la grandesa d'aquest sagrament. Guaita el que diu: «Cada vegada que feu això, fareu memòria de mi fins que torni».

27. I el sacerdot diu: «Així, doncs, recordant la seva gloriosíssima passió i la resurrecció dels inferns i l'ascensió al cel, us oferim aquesta hòstia immaculada, aquesta hòstia espiritual, aquesta hòstia incruenta, aquest pa sant i el calze de la vida eterna, i us demanem i us preguem que accepteu aquesta obligació en el vostre altar celestial per mans dels vostres àngels, com us dignàreu a acceptar els dons del vostre servent el just Abel i el sacrifici del nostre patriarca Abraham i el que us oferí el gran sacerdot Melquisedec».

28. Així, cada vegada que el reps, què t'ha dit l'Apòstol? «Cada vegada que el rebem, anunciem la mort del Senyor.» Si anunciem la mort, també anunciem la remissió dels pecats. Si, cada vegada que es vessa la sang, es vessa per a remissió dels pecats, he de rebre-la sempre, per tal que sempre em perdoni els pecats. Com que sempre peço, sempre he de rebre la medecina.

29. Fins aquí i encara avui, hem explicat tot el que hem pogut, però demà i dissabte parlarem de l'oració dominical i de l'ordre a seguir en la pregària, en la mesura en què puguem. Déu nostre Senyor us conservi la gràcia que us ha atorgat i es digni a il·luminar més plenament els ulls que us ha obert pel seu unigènit Fill, rei i salvador, el Senyor nostre Déu, pel qual ell té la lloança, l'honor, la glòria, la majestat, el poder, amb l'Esperit Sant, des de sempre, i ara i sempre i per tots els segles dels segles. Amén.